

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 80 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELOS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Szapáry Gyula gróf.

A költségvetési vitának második napját nevezetessé tette Szapáry Gyula gróf felszólalása. Azon kevés politikusok között tartozik, akik befolyásukat nem vesztették el azzal, hogy az ellenzéki padokra mentek át. Nem is csuda.

Miniszterviselt ember, gazdag politikai tapasztalattal bír. Politikai multja iránt lehetnek eltérők a nézetek, de senki sem tagadhatja el tőle azt, hogy mindenkor tiszta kezű, becsületes törekvő, jó indulatú, a haza, a közjó érdekében működő férfi volt. E mellett aranygyapjas vitéz, a királyunk gyermekkori benső barátja. Természetes tehát, hogy szavának most is, mikor nem áll háta megett a többség, most is meg van a kellő súlya.

Beszédjének legfontosabb részét a fúzió eszméjének felvetése képezte. A kormánypártnak — a horvátokon kívül — alig van ma 4—5 többsége. Így kormányozni pedig bajos. Kedden is csak két szavazat mentette meg a kormányt. Azért merül fel minduntalan a képviselőválasztás eshetősége, mint mentő eszköz a kormánypártra, mert a meghamisított választási lajstromok alapján joggal reményelhetik, hogy nagyobb többséget sikerül nekik összehozni. De a néppártnak rohamos terjedése, bámulatos szervezése és a megyei választásoknál elért sikere meglehetősen lehűtötte a szabadelvű párt vérmes reményeit. A fúzió eszméjének felvetése tehát éppen jókor jött a kormánypártra. Hetek óta hívogatták már a kormánypárti lapok Szapáryékát, Falk Miksa pedig kitárt karokkal fogadta Szapáry eszméjét.

Mindenesetre tisztességesebb dolog lenne a kormánypártra is, ha a kilépettekkel és esetleg a nemzeti párttal fuzionálna, mint hogy a legszélsőbb radikalizmus híveivel, Eötvösökkel legyen továbbra is titkos szövetségben. Nagy kérdés azonban, lesz-e a kormánynak elég bátorsága szakítani a radikális eszmékkel és elfogadni Szapáry Gyula gróf feltételeit?

E feltételek pedig a következők:

Első és legfontosabb a felekezeti harc lecsendesítése, a béke és nyugalom helyreállítása. Ennek elérésére a nemes gróf nem tartja szükségesnek a revíziót, hanem megelégszik a kiméletes, de tisztességes végrehajtással. A mostani anyakönyvvezetői intézményt csak ideiglenesnek tartja, míg a közigazgatás államosítása megtörténik. Addig is szaporítani kell az anyakönyvvezetőket (és nem a felügyelőket) számát, a költségeket az államnak kell magára vállalnia, nem szabad vele a községeket terhelni.

Nyíltan ki kell mondania a kormánynak, hogy az egyházi javak és az iskolák államosítását nem akarja, hanem fenntartja a »status quo«-t ezen kívül rendezzi a kongruát és az autonómiát. Ezek nélkül a béke helyreállítása nem képzelhető és nem reményelhető.

Politikai szempontból elodázhatatlan szükség a választási visszaélések megszüntetése, a kuriai bíraskodás, a választási lajstromok összeállítását ki kell venni a mostani megbízhatatlan kezekből és más, személyes felelősségre vonható testületre kell azt bízni, reformálni kell az adórendszert, különösen a pótdókat.

A megyei és községi közigazgatás államosítását feltétlenül végre kell hajtani, de csak a választások után. Előzőleg ki kell dolgozni és elő kell terjeszteni azonban a javaslatot, hogy a választók mellette vagy ellene nyilatkozhassanak.

A kiegyezésre, nemzetiségi és közgazdasági kérdésekre nézve így körvonalozza a kiegyezés alapján álló pártok feladatát: *biztosítani az országnak nyugodt fejlődését a 67-iki alapon. Fentartani és ápolni a korona és nemzet közötti feltétlen bizalmat, mely az ország fejlődésének egyik biztonsága; méltányos eljárás által megnyugtató és megnyerni rokonszenvét azon idegenajku honpolgárok-nak, a kiket egyes izgalók izgalomban tartani igyekeznek, s ebből kifolyólag megszilárdítani minden irányban a magyar*

államot, hogy az minden viharoknak és viszontagságoknak ellentánni képes legyen; minden tekintetben arra ügyelni, hogy a sok áldozatok árán helyreállított pénzügyi egyensúly új áldozatok nélkül fentartható legyen, és ápolni és gondozni ezen ország általános közgazdasági érdekeit.

Nem értünk mindenben egyet a nemes gróf beszédével. A béke helyreállításának első feltételül a revíziót valljuk. A nemzeti követeléseknek a 67-es kiegyezés alapján ugyan, de nagyobb teret követelünk, mint amennyi helyet azok Szapáry gróf beszédjében kaptak; az agrár program egészen kimaradt a beszédből, de ennek nem tulajdonítunk fontosságot annál, aki a gazda-kongresszusnak egyik főtényezője volt.

Nem értünk vele mindenben egyet, de ez nem tart vissza bennünket attól, hogy rokonszenvvel ne fogadjuk a grófnak legújabb fellépését. Hasonlíthatatlanul többet érne a tiszta kézre, egyenes jellemre, becsületességre valló Szapáry-program alapján álló párt és kormány, mint az erőszakos és ravasz, de program nélküli Bánffy-kormány és az ő bomladozó, rothadó pártja.

Lesz-e sikere a legújabb fúzió-kísérletnek? Bajosan. Ezt jelzi a kormánypárti sajtó egyhangú támadása. De ha akarna, sem tudna már e kormány viszszalépni a radikalizmus és jogtiprás lejtőjéről, melyre három év óta lépett. Nem teheti azért sem, mert ha elfogadná Szapáry feltételét a választások dolgában, — akkor nem soká élné túl a fúziót.

A nemzeti párttal való fuzióról az új évi kísérlet után szó sem lehet. Apponyi már nem mondhat le nemzeti követeléseiről, a kormánypárt pedig nem fogadhatja el azokat.

Ha nem is fog ezuttal sikerülni a fúzió, Szapáry beszédje nem marad eredmény nélkül. Fent is lent is megtudják belőle, hogy a Bánffy kormánynak és pártjának nem kell a béke, a tisztesség, a

méltányosság, a jog és az igazság politikája, hanem ezután is abból akar megélni, ami eddig fenntartotta, a felekezeti villongások, az erőszakoskodás és jogtiprás politikájából.

Dr. Szalárdy Gyula.

Nemzeti konzervatív párt.

Irta, ifjabb Csathó Aurél, ezime ez egy új brosrának, mely most este érkezett szerkesztőségünkbe s 32 lapon tárgyalja egy új pártalakulás szükségét.

Iránya a fiatal és divatos visszahatás a radikálizmus és kozmopolitizmus ellen. *Apponyit kívánna vezérnek*, de a közjogiakban a szélsőbalhoz, a belső politikában a konzervatívokhoz hajlik. Elveit idézzük mondásaiban: »A nemzeti konzervativizmus a történelmi motívumokra épített magyar politika. A multhoz, a független magyar királysághoz konzervatív. A törvényes kiegyezési alapon áll, innen visszafelé egy lépést sem enged, hanem előre törekszik törvényes eszközökkel a teljes nemzeti szuverenitásig. Célja a magyarság fejlődése és teljes diadala. Porba hullott sok szent hagyomány s vele a nemzeti érzés, helyébe adták a kozmopolitika jogi eszményeket, melyek a nemzet történelmi törzsével idegenek. Minden oly kozmopolitikai áramlat, minők az elfajult szofializmus, az anarkizmus s más efféle aberrációja az emberiségnek háttérbe szorítják a nemzeti érzést s a magyar állam szuverenitását a nyugatról jövő néppusztító áramlatokkal szemben. Társadalmi zavaros viszonyainkat az *egyházpolitikai harc* annyira összekuszálta, hogy osztályok és felekezetek sikra szállnak egymás ellen, magyar a magyart marja, körülvéve nemzetiségektől, összefüggésben Ausztriával: a nemzeti konzervativizmusban mindnyájan találkozhatunk újra. Ily pártalakulás képes egyedül beteges parlamenti viszonyainkat megtisztítani. Nemzeti hadsereg nélkül a nemzeti kérdés megoldására gondolni sem lehet. Ez tehát a végső cél, a királyért és a hazáért, de fokozatos haladás a mód. Egyházpolitikai programja teljes szabadság a felekezeteknek és az állam és az egyház szétválasztása ott és annyiban, a mennyiben szükséges. A föld érdekeinek erőteljes istápolása, a hála e föld iránt, mely ezer év óta hátán hordozza a magyart.« A röpirat a közelgő választásokra utalva sürgeti az ily pártalakulást.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Rendkívüli vasuti szerencsétlenség.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Hiába, az összeütközések korszakát éljük! Napirenden vannak a vasuti szerencsétlenségek, rendes, közönséges töltelke ez már a lapoknak, alig olvassuk el — megszoktuk!

Furcsa, hogy még is ezt a témát választottam... De hogy választottam! nem volt képességem választani: aludtam.

Ugy van, csak »álom!« ...

És mégis... A kocsiak tulontúl voltak terhelve utasokkal, a női szakaszt megközelíteni sem lehetett (teli volt gyerekekkel) s hozzá erős jodoform illat áramlott ki az ajtón... Respektálok minden illatot, kétségbeesve kezdtem kiabálni, hogy én ezt ki nem állom... A vonat megindult és én — kiálltam; az az künn álltam s tán künn álltam volna egész éjjel, mert mint kisült, hely nem volt — ha egy jólelkű fess huszártiszt meg nem szán s pártfogásába nem vesz. Óh, hogy ez ideig nem tudtam kellőleg méltányolni — a katonaságot!

Az általok okkupált kupében helyet csináltak számomra, sőt az az egy, az a takaros, fejem alá tette a köpönyegét is és addig bízott, míg nem törődve a környezettel — elaludtam... Furcsa álom!

»Ugy van, csak álom!« ...

Halk, édes suttogás, meleg lehellet érinté füleimet:

— Szeretlek, szeress! lelkeim zord, kietlen

Apponyi Kassán.

A kassai ellenzéki pártok — mint levelezőnk írja — nagy előkészületet tesznek Apponyi fogadására. A nemzeti párt vezére nov. 10-én a vonattal érkezik Kassára, a város képviselőjével, Beöthy Ákossal. Kiséretében lesznek még: Horánszky Nándor, Hódossy Imre, Bujanovics Sándor, Kovács Albert, Szentiványi Árpád, Bánó József, Bernáth Béla és Hock János országgyűlési képviselők. A megérkezés után Beöthy Ákos elmondja beszámolóját, ezután Apponyi mond beszédet. Este banket lesz a vendégek tiszteletére. Másnap a nemzeti párt nagy értekezletet tart, melyen a szomszéd megyékből is tömegesen fognak részt venni a nemzeti párt küldöttei.

Lueger visszautasításának története.

A Reichspost tegnapi száma entfíletben foglalkozik Lueger meg nem erősítésével. E cikk szerint ezelőtt 14 nappal Badeni, kinél Gruscha hercegérsek is a megerősítés céljából közbenjárt, még Lueger mellett foglalt állást s ebből csak Beck tábornagynagy intervenciója térítette el, bár a királyi ház számos tagja is Lueger mellett igyekezett hangulatot teremteni. A miniszterek közül Lueger mellett szavaztak: Bilinsky, Glanz és Gautsch. Végül, noha nagyon titkolják, hogy Bánffy és Jókai is a megerősítés ellen vetette latba szavát. Ez a választás meg nem erősítésének autentikus története a Reichspost szerint. E cikk a liberális párt azon kijelentésével foglalkozik még, mely szerint a liberális párt oppozícióba megy át, ha Luegert megerősítik, amit a pártvezetőség tagad ugyan, de tudvalevő, hogy tíz liberális képviselő oppozícióval fenyegetett.

Török kormányválság.

Az alig ezelőtt négy héttel kinevezett nagyvezir Kiamil basa, ki elődjét a körülbelül nyolcz hétig felszínén lebegő Szaid basát váltotta fel, mint már előzőleg jeleztük, megbukott s helyét Rifaat Halil basa eddigi belügyminiszter foglalta el. Ezuttal különben nem egyedül a nagyvezir mentetett fel, hanem a miniszterek legtöbbje is kénytelen volt menni és így a miniszterium Rifaattal az élén következőleg alakult meg.

Aarifi basát, volt bécsi nagykövetet tárcza nélküli miniszterré, Abdurrahman drinápolyi kormányzót igazságügyminiszterré, Tefik basa

berlini nagykövetet külügyminiszterré, Memduh basát, Angora kormányzóját belügyminiszterré és Mahmudot, Kréta volt kormányzóját közmunkaminiszterré, Sabry béget, a számvevőség főnökét pénzügyminiszterré, Szaid basa külügyminisztert az államtanács elnökévé nevezték ki. A hadügyi, tengerészeti, közoktatásügyi miniszterek, továbbá az erkafai intendáns és a tűzesség nagymestere megmarad állomásán.

Noha Rifaat nagyvezir a Hamid szultán kiváló kegyeinek örvend, alig hisszük mégis, hogy a mostani bonyodalmas viszonyok, a diplomaták és a palota intrikák mellett a kormányon tartós életü lehetne, mert Keleten még az sem megy ritkaság számba, hogy egy nagyvezir vagy miniszter csak két napig üljön feketé székében.

A gyakori kormányváltások a helyzetet még bonyolultabbá teszik, mert az új miniszteriumnak idő rövidsége miatt alkalma sincs a fenforgó kérdések tanulmányozására s midőn a teendők iránt már kezdenének tisztába jönni — új embereknek kell hogy helyt adjanak.

A kormányválság tehát Törökország minden igaz barátját csak aggodalommal töltheti el.

De az aggodalmat még inkább növeli azon körülmény, hogy a mohamedánok és örmények közt előforduló összeütközéseknek terjedése következtében már is mozgósítják az erzerumi, trapezunti és diarbakiri reef-divíziókat is, mi által a 4. hadtest kerületében a legénységi állomány az erzerumi és bitliszi sor-hadosztályok hőzszámszámításával kerek 60.000 emberre emelkedik. Épp ugy az 5. hadtest kerületébe, törzse: Damaszkus, melynek északi részére a mozgalom szintén kiterjed, az aleppoi redif hadosztály is behivatott.

Mindezek az intézkedések arra vallanak, hogy egy békés megoldás iránt vajmi kevés reményt táplálhatunk.

Lapszemle.

Budapest, 1895. nov. 8.

A »Magyar Állam« »Lueger és a liberálisok« cím alatt Lueger esetéből a következőket írja: megismertük ez eset kapcsán a liberálisok felfogását az alkotmányról. Kilenczvenhárom szavazattal választották meg negyvenegy szavazattal ellen dr. Luegert. Ha van alkotmányos érzék, akkor ez a kétharmadnál nagyobb többség valóságosan megparancsolta volna Lueger választásának helybenhagyását, hiszen senki sem tudott panaszt emelni a választás érvénye ellen, ugy a polgármester, mint a községi tanács választása a legteljesebb rendben ment

pusztáján, új élet, üdvöt hozó remény hinti szét sugarát... ébredj — szerelem, boldogság vár reád!

Szívem lázasan dobog, érzem, mint hajol hozzám közelebb, közelebb! ajka ajkamat érinti, erőm elhagy... remegek a gyönyörtől! Álmodom?!

»Ugy van, csak álom!« ...

Mint Páris Helénája, örült szenvedélyvel viszonzom csókjait míg a vonat egy éles füttyentés után — megáll!

— Megérkeztünk!!

Látszik, hogy katonák! ...

Minden udvariasságot mellőzve, kihuzzák fejem alól a köpönyegét — és én szememet dörszölve, fájdalmasan tekintek a robogó kocsin után...

Elmentek! —

A mozdonynyal versenyt haladt agy lázas működése: szerelmem! Álomkép csak... felébredve, érzem a képtelenségek összeütközését...

Hanem azért el-elmerengek s fáj, hogy nem láthatom többé soha, soha! azt az egyet, azt a takarost...

Kell-e, ennél nagyobb vasuti szerencsétlenség?!! ...

Dévaj.

Egy sikerült műkedvelői előadás.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

A felvidék egyik kis városkájában, évek előtt boldogult Drágus jóhírnevű színigazgató időzött társulatával és mondhatni igazi műelvezetben részesíté az ottani közönséget.

A színidény végeztével, mintegy befejezésül

a társulat egy műkedvelői előadást rendezett; még pedig hosszú vajúdas után, közös megáldás szerint Szigligeti népszínművét a »Czigányt« adták elő.

A darab mondhatom fényesen sikerült volna ha — két közreműködő urat talán örök időkre elnem butit a lámpa láz.

Drágus helyes diagnózisa azonnal megis állapította a darab sikerének agoniáját, amint a két szerencsétlen dilettánst perczekig tartó dadogás után a színpadról elsompolyogni látta.

A öltözöben az egyik zavarában a kis tolette tükör fiókjában kereste felöltő kabátját, azzal a kijelentéssel, hogy ő ezt a szegényt tul nem éli, meg is agyonlövi magát. A többiek egy ideig nyugtatták, kérték, hogy várjon e borzasztó elhatározásának kivételével, legalább addig, amíg az előadás véget ér; ismét mások gunyosan kapacitálni igyekeztek, hogy nem tragédiát játszik, csak népszínművet; ő azonban erőnek — erejével halni akart. Mire az öltözöben lévő nagyszámu hivatott és hivatlan publikum se vette már tréfának a dolgot.

Eközben a vén czigányt kitünő bravúrral maga Drágus játszotta, de, amidőn javában szerepeli, az öltözö nagyszámu közönsége kétségbeesetten rohan Drágushoz a színpadra, azzal a borzasztó hirrel, hogy K. egész komolyan agyonakarja magát löni.

»Tán csak nem?« — szólal meg a vén czigány és kifut az öltözöbe, faképnél hagyva a publikumot. Itt erősen kapacitálja a kétségbeesett K. urat, hogy térjen észhez, ne gyermekeskedjék, mondjon le a borzasztó szándékáról stb, végre sikerült is Drágusnak őt

végbe. A liberalizmus lelkében azonban ismeretlen fogalom az igazi alkotmányosság, mely egyöze vagy bukva, egyaránt tiszteli a majoritást. Lueger dr. megerősítése ellen heteken át larmázott az egész liberalizmus.

A »Házánk.« »Gróf Szapáry Gyuláról.« az alábbiakat írja:

A kilépettek vezére, gróf Szapáry Gyula mai beszédével konkrét formában, gondosan körvonalozott politikai program keretében szárnnyra bocsátotta a közjogi alapon álló pártok fuziójának eszméjét s azt hisszük, hogy a költségvetési vitában ezentul éppen ez az eszme lesz a vörös fonal. De mi is lenne egyéb. A politikai és gazdasági, valamint egyéb közéleti vétkezések, a melyek a kormány eddigi rövid életéhez tapadnak, az ellenzék részéről hiába támadtatnak, hiszen ennek a kormánynak mindenkor megvan a közönséges napi kérdésekhez a többsége s annyira ment a politikai depraváció, hogy ez a többség játékot űz a hazafiság amaz aggodalmaiból, a melyek az ellenzéki oldalán megnyilatkoztak.

A »Nemzeti Ujság« »Rothadt közállapotok« című cikkét így vezeti be: az általános süllyedés korát éljük. A politikában, a közérköcsökben, a magán és az állami gazdaságterén ijesztő mérvben szaporodnak az elzüllés tünetei. Ezzel jár együtt az a tespedés és fáultság, melyet minden irányban látunk, mint a lappangva emésztő láznak elmaradhatlan külső jelét. Mindenki érzi, hogy ennek az országnak régóta beteg ereje súlyos válsággal küzd, mely hatalmába kerítette egész szervezetét.

Hogy mik ennek az aggasztó állapotnak természetes okai, azt fényesen fejtette ki tegnap Horánszky Nándor abban a nagyszabású beszédben, mely képes volt arra is, hogy felrzza a kormánypártnak lelkiismeretét, a mi nagyon ritka és nehéz dolog.

A »Budapesti Hírlap.« »Szabadelvűség és szabadság« cím alatt azt mondja: a kormánypárt szabadelvűnek vallja magát, mindamellett államosítja a polgárok lelkiismeretét is. Haladásának utját a felekezettek, a municipiumok és községek megsemmisített jogainak romjai jelzik.

Ennek a rendszernek hü mása az, melyet magyar gazdasági politikának szoktak nevezni, habár nem más, mint az önzésnek az a rendszere, mely Franciaországban a kommünét előidézte, Németországban pedig a szociális forradalom előestéjére állítja a nemzetet. Szabad gazdálkodás a jelszó, igen az a nemzet legbecesebb örökségének korlátlan elpazarlása.

lebeszélne azzal, hogy egyelőre mindkét diletáns szimulálja a részegséget, mintha már ittasan léptek volna a színpadra és igyekezzenek mielőbb a sárga földig, valóságban is leinni magukat.

E tanácsot mint elfogadhatót követték is, miáltal egy emberélet megvolt mentve s a becsület helyreállt.

Minthogy pedig ez az incidens Rózsit méltán zavarba hozhatta, nem lehetett rossz néven venni, hogy szegény Rózsit szintén hamarabb lett szerepéhez képest örültté, mint kellett volna.

Végre Drágus se tartotta ekkora érdem: egy emberélet szerencsés megmentése után, a darab folytatását lehetségesnek.

Megtörtént tehát, hogy Drágus, mint kitűnő színész és rendező, se volt képes az alaposan elrontott előadást megmenteni és jobbnak tartotta a kudarcot a maga teljes egészében meghagyni, megőrkíteni, azt tartva: vagy valammi, vagy semmi.

A darabban előforduló Várszegi, gazdag földesurnak is kijutott, mert egy fél év mulva rá, midőn a szereplőnek atyját egy társaságban kérdezték, hogy fia miként érzi magát az egyetememen? — erre a válasz ez volt: »Köszönöm kérdését, megvan ma is, egészséggel élvezi azon birtokait, a melyekkel rendelkezett Várszegi földesur korában.«

Pedig jól tudta az öreg ur, hogy fiának sem akkor, sem ekkor egy garassa sem volt.

Döry Mihály.

Az »Egyetértés« »Gróf Szapáry vágyakozása« cím alatt így ír:

Gróf Szapáry Gyula ma beszélt. A mint mondani szokás, ez a mai nap kimagasló parlamenti eseménye. Beszédének se a tartalom érdekessége, se a forma kitűnősége nem adhatna jelentőséget. Egyedül az avatja esemény-számba, hogy gróf Szapáry Gyula mondotta el. Figyelemmel hallgatták minden oldalon, hiszen gróf Szapáry Gyula ma egy ellenzékként szereplő parlamenti csoportnak a vezére. Az általános politikai helyzettel szemben való álláspontjára méltán volt kíváncsi mindenki, annyival inkább, mert a még mindig név nélkül és program híján élő pártonkivüliek politikai törekvéseit még mindig sötét bizonytalanság leple borítja, de gróf Szapáry mai beszédéből a szabadelvű pártba való visszakiváncsoklás ki volt érezhető. Ez az egyetlen érthető momentuma az ő mai fellépésének, mely fellépése általános figyelmet keltett az összes csoportoknál.

A »Nemzet« »Az országházról« című cikkében Lukács pénzügyminiszter és Szapáry Gyula gróf beszédével foglalkozik s ezek bírálata után cikkét így végzi: igen, ha komolyan itélné meg az ellenzék a teendőket és a tétetőket, általános támadás helyett, sok irányban támogatná a kormányt és a vitát szervező bizottsága nem beszéltené Bujanovicot, Makfalvayt, csak azért, hogy — panaszkodjanak és vádaskodjanak, hanem ezek spontán, okosabban és mérsékeltebben beszélne, vagy bölcsebben — hallgatnának!

A »Pesti Napló.« »Kinálkozás« cím alatt Szapáry Gyula gróf beszédével foglalkozva, oda konkludál, hogy:

Szapáry kinálkozásának hatását két szóval jellemezhetjük: kudarcot vallott. Kudarcot kellett vallania a parlamenti tisztesség, a politikai erkölcs és a politikai ildomosság törvényeinél fogva.

A »Magyarország« »Gyer baba, gyer!« című cikkét így vezeti be: tiszteletreméltó kollégánk, Falk Miksa, épp abban a pillanatban, amikor Szapáry Gyula gróf ingadozó lépésekkel ma megindult a kormánypárt felé, egy önkéntelen mozdulatot tett a kezeivel. Gesztusa, arca azt mondta: Gyer, baba, gyer! Szomorú — reméljük, hogy minden ok nélkül szomorú — arcán lágyan ömlött el a szeretet derűje, ráncz körítette, de okos és eleven szemeiben a régi hü száraz dajka karaktere tükröződött: »Gyer, baba, gyer!« Egyszer-kétszer felbukol, beütöd az orrod, katonai dolog, végre mégis csak ideérsz.

A ház mosolygott a hü dada biztatásán, Szapáry is mosolygott, de ő tudja min.

A »Magyar Hírlap.« »Gróf Szapáry Gyula« mai beszédéről ezeket írja: méltó feltűnést kelt hat Szapáry Gyula gróf mai beszéde, a mely nem kritikája se a kormánynak, se a költségvetésnek, hanem kifejtése egy programnak, melynek az alapján a gróf a 67-iki közjogi alapon álló összes pártokat egyesülésre szólítja fel. Ennek az egyesülésnek, úgy hiszi Szapáry, okvetlenül meg kell történnie, ha a legközelebb megtartandó választások előtt nem is, minden bizonnyal a választások után, mert a helyzet parancsoló szükségé teszi, hogy a mai rendszer alapját illetőleg egy felfogáson levők, egy akcióképes kompakt kormánypárttá tömörüljenek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

November 8.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Josipovich Géza, Molnár Antal, Ilyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Lukács László, Perczel Dezső, Wlassics Gyula, Erdélyi Sándor, Darányi Ignác.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések után

Következik a napirend: A közoktatásügyi és igazságügyi bizottságok jelentéseinek tárgyalása a vallás szabad gyakorlatáról szóló tör-

vényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyában.

Papp Géza a közoktatásügyi bizottság előadója, tekintettel arra, hogy a főrendiház és a képviselőház által elfogadott két szöveg között csupán alaki, de nem lényeges különbségek vannak s a módosításokkal magát a lényegét nem érintik, kéri a képviselőházat, hogy járuljon hozzá a főrendiház által elfogadott szöveghez.

Veszter Imre az igazságügyi bizottság előadója ugyanily értelemben szólal föl. Csupán azt jegyzi meg, hogy az az intézkedés, mely szerint a kilépettek még öt éven át tartoznak a felekezeti terheket viselni, nem felel meg a szabadelvűség teljes mértékének. S ha mégis kéri a Házat, hogy járuljon hozzá a főrendiház módosításához, teszi azt azért, hogy végre valahára véget érjenek az egyházpolitikai harcok. Különben is, a törvényjavaslat ez intézkedése idővel megváltoztatható majd.

Kovács Albert: Pártja nevében egy rövid kijelentést akar tenni. Ő és pártja ez ideig is minden alkalommal tiltakozott a felekezetenkülsőség törvénybe iktatása ellen. Tiltakozik az ellen most is s ha mégis törvénybe iktatják, feleljen érte a liberális párt lelkiismerete.

Csáky Albin gróf: Miután az előadók beszédein kívül még egy felszólalás történt, engedje meg a Ház, hogy röviden ő is felszólaljon. A főrendiház módosításainak elvi jelentősége nincs s azokkal tehát hosszabban foglalkozni nem is érdemes.

Éppen azért, mert nincs elvi differencia, ő is csak annak kijelentésére szorítkozik, hogy fogadja el a törvényjavaslatot a Ház a főrendiház módosításában, hogy az egyházpolitikai reformok azzal betetőzést nyerjenek. A törvényjavaslat az az intézkedés, mely a kilépetteket arra kötelezi, hogy elhagyott felekezeti terheit még öt éven át viseljék, azon aggodalmak eloszlátására vétetett föl, hogy a hitközségek fennállása nem tétetik ki semmi esélyeknek.

Ha ez az intézkedés nem vétetett volna föl, ugy megtörténhetett volna az is, hogy egyes hitközségek máról hónapra elvesztették volna fennállásuknak feltételeit. Ha ez az intézkedés nem is felel meg mindenben a szabadelvűség követelményeinek, de ez eltörpül a korszakalkotó reformok nagyfontossága mellett. Kéri a Házat, fogadja el a törvényjavaslatot módosított alakjában.

Vajay István: Nem járulhat hozzá a bizottságok jelentéseihez. Mert ő a felekezetenkülsőség kérdésében Tisza Kálmánnal ért egyet, azzal a Tisza Kálmánnal, aki Kolozsváron beszélt a teológusokhoz. Kolozsvárott maga Tisza Kálmán óvta hivat a felekezetenkülségtől. Nagyon helyesen. De hát akkor miért járul oly törvényjavaslatához, mely oly dolgot foglal magában, melynek veszélyeitől maga is óvja az ő felekezetét? Fennállanak azok az aggodalmak, amiért a főrendiház 5 évre emelte fel a kilépettek teherviselési kötelezettségét. De ez aggodalmakat csak ugy szüntethetjük meg, ha törvénykönyvünkben nem adunk helyet a felekezetenkülsőség köpenyébe burkolódzó vallástalanságnak. Ezek a törvényjavaslatok a történelmi valóságoknak ásták meg a sírját, bármennyire is állítják a tulajdonon ennek ellenkezőjét. Reá mutat azon veszedelemre, melyet a felekezetenkülsőség rejt magában; pedig a felekezetenkülsőségnek, a vallástalanságnak az állami iskolák már most is melegágya. Frappáns példája a liberális vezetésnek az, hogy most nincs az a hatalom, aki megtudna győzni Csáky Albin gróftól arról, hogy hihetd februáriusi rendelete hitelvbe ütközik! Vagy hogy a polgári házasság dogmaellenes? Senki nem tudná azt vele elhíttetni.

Nem járul hozzá a bizottságok jelentéseihez. Ha törvénybe is iktatják a felekezetenkülség elvét, erős a hite, eljő az idő, hogy ki is fogják azt onnan dobni!

Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter azt mondja, hogy ő is ott volt a kolozsvári ünnepségen s mondhatja, hogy ott Tisza Kálmán a felekezetenkülségről egyáltalában nem beszélt. Kötelessége ezt kijelenteni a távollevő Tisza Kálmán helyett. De még ha azt tette volna is, abból nem lehet azt a következtetést levonni, mintha a kormány a felekezetenkülsé-

séget protekcióban részesíteni. Ellenkezőleg, a törvénynek nem az az intenciója, hogy terjessze a vallástalanságot vagy a felekezetielleneséget, csupán csak az, hogy mindenkinek biztossá szabad meggyőződését.

A kiléptettek teherkötelezettségének 5 évre felemelése épen a történeti egyházak kedvéért történt. Ne nézzen a Ház ilyen kicsinységre, hisz ugys olyan nagy vívmányt iktattunk törvénykönyvünkbe, minőt az utóbbi évtizedekben nem!

Nem hiszi, hogy a revízió felizgatott hivein kívül valaki óhajtaná, hogy az egyházpolitika tovább is napirenden maradjon. Ajánlja a törvényjavaslat elfogadását.

Vajay István: Tisza Kálmán beszédét egy fővárosi organum hozta (Felkiáltások: A Magyar Állam!) s azt senki sem czáfolta meg. Nincs tehát oka e közlemény hitelességében kételkedni.

Tisza Kálmán: Azt a lapot, melyet Vajay mutatott, ő nem olvasta. De igen, hogy más lapok is ily közleményt adtak szájába, melyet nem mondott. Ő ezeket nem rektifikálta, mert nem akarta, azt higgyék róla, hogy önmagát reklamirozza. Neki az a felfogása, hogy a felekezet nélküliséget a vallásszabadság érdekében meg kell engedni, de nem szabad azt előmozdítani.

Vajay István: Ez az!

Tisza Kálmán: Ez nem azt jelenti, a mit kijelentésemnek tulajdonítanak.

Kolozsvári Kiss István nem akart felszólalni, mert azt hitte, hogy az opportunus szempontjából vita nélkül hozzájárulnak a főrendiházi üzenethez. De most ki kell jelentenie, hogy ő nagy különbséget talál s Csáky által benyújtott törvényjavaslat s a főrendiház által elfogadott törvényjavaslat között a gyermekek nevelésére nézve. A nazarénusok, baptisták gyermekei e törvényjavaslatban felekezetiellenesnek vannak nevezve s kötelezettek a szülők, hogy gyermekeiket valamely bevett vallásfelekezetben neveltessék. Ez nem felel meg a vallásszabadság nagy elvének! Ez ellen neki mint a vallásszabadság hívének tiltakoznia kell!

Inkább kezdjük az egész egyházpolitikát egészen elejéről (Nagy derűtség) mintsem hogy ilyen anomáliát eltűrjünk.

Követeli, hogy az egyházpolitikát a nép érdekében használja ki a kormány s ne a maga érdekében.

Mivel e törvényjavaslatban nem látja a vallásszabadság nagy elvét a maga teljességében megvalósítsa, nem is fogadja el a törvényjavaslatot, hanem kéri azt a főrendiházhoz visszaküldeni.

Hermann Ottó szerint sem vezet a jelen törvényjavaslat teljes megoldásra, azt tehát opportunus szempontból sem fogadja el.

Elnök a vitát bezárja.

Következik a szavazás.

A ház többsége a bizottságok jelentését elfogadta.

A vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslat tehát legközelebb szentesítés végett fel fog terjesztetni.

Elnök az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után

Következik az 1896. évi állami költségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Sághy Gyula: A költségvetés két szempontból vehető bírálat alá: pénzügyi és politikai szempontból. Pénzügyi szempontból mindenben hozzájárul ahhoz, amit Horánszky Nándor kifejtett. Ő inkább a kormány s a szabadelvű párt politikájával akar foglalkozni, mely legenyhébb kifejezéssel is élve, a hazugságok, a humbug politikája. Nem tesznek jó szolgálatot azok, akik a bajokat eltagadják vagy szépitgetik, ahelyett hogy azokat orvosolnák. Ne ölje ki a tuloldal szívéből a hazafias érzelmet a pártédek, a nemes érzelmet az önzés.

A parlament sülyedését mi sem jellemzi jobban, hogy akkor, a midőn egy párt vezérszónokai szólalnak fel és vitatják az ország bajait, a tuloldal alig lézeng pár képviselő s azok is satirikus mosolylyal fogadnak minden kritikát.

Ez a rendszer csak a pártédeket szolgálja, de nem az országot.

NAPTÁR.

— November 9. —

Szombat. Róm. kath. Tivadar Prot. Tivadar. Gör. kel. Neonilla. Izr. 22.

Nap két 6 óra 19 p., nyug 4 óra 16 p. Hold kelte 10 óra 26 p., nyug. délután.

Novemb. 9—10. B.-ujfalusi agarász-verseny.

" 12. d. e. 10 órakor a Sebeskörös társaság választmányi gyűlése.

" 14. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

" 19. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet tánczestélye a Fekete Sas termében.

" 23. A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában.

" 30. Jogász tánczestély.

Decz. 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.

" 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

Noch nie da gewesen!

— Karczolat. —

A »Zöldfa« ujonnan díszített nagyterme kezd ürülni; a jókedv, kacaj zsi bongása szünőfélben van; már csak az örökös jókedv hivei, a kitartóbb (legalább is lelki) fiatalok várják még a hajnalt. A cigány is észreveszi, hogy készülődnek már ezek is, felzavarja a szundikáló kontrásokat, rázendíti a félholtat is életre támasztó Rákóczyt. A terem kiürül s vége annak az aranyos kis mulatságnak, amit jó kezek: a »Zenekedvelők« szoktak rendezni. Az emberek aludni mennek, hogy míg a misére hívó harang szól, addig még egyszer végig élvezzék álmodva azt a jó kedvet, melynek zamatja »Katzenjammer« alakjában még az álom után is megmarad.

Egek Ura! Micsoda ellentét! Váradon akkor fekszenek le az emberek, mikor már Szilágy-Somlyón rég felkeltek. Személyes tapasztalásból ugyan tudom, hogy a kis Somlyón nem szoktak korán kelni az emberek, kivált az olyan kaliberűek, akik — mint a váradiak is — szeretnek koncertes estélyeket véges-végig élvezni. De ma mintha csak forgásában átugrott volna a föld egy éjszakát, mintha az este után mindjárt reggel következne, — úgy megváltozott a régi — kinek jó, kinek rossz — szokás.

Kora reggeltől mozgásban van egész Somlyó, apraja-nagyja mind készülődik. Hova? Mihez? Ahhoz, amire már napok óta gyűjtik a bámulokat mosolygó, sima arczeval, barátságos kézzorítással tett meghívással, de talán még — ha őszinte az utczán ácsorogni szeretők távirati tudósítása, — dobszóval is; az első polgári kötéshez.

A polgármester huszárja átkozódik, mint a kereke-tört kocsis, hogy még a házmaster most sem sepepte ki a disztermet; fut le a lépesőn, nem néz, nem lát, megragadja aki elébe jön sepről nyom a kezébe, s csak mikor lecsillapodik haragja, akkor látja, hogy a törvény nevében kit kárhoztott szolgai munkára. Valakit.

Míg az üléstermet így igyekeznek diszteremmé változtatni, addig az anyakönyvvezető és házasságkötőz már hivatalos helyiségében várja a történelm-dőket. Ez első alkalomra nem is atillába, hanem díszmagyarba öltözik, s már így is »daliás kinézésű«, — hogy a »Szilágy-Somlyó« 37. számával szóljak, — hát még mikor farmatringját felölti s még egyszer végig nézi magát?! Ekkor meg már olyan büszkeség szállja meg, mintha legalább is ő ültette volna a fiastyúkot. —

Kifelé indul, hogy »eljárjon« — mint mondják. — A közbeeső szobában vár rá fényes segédlete; az iktató és az áll. isk. igazgatója gyertyával kísérik az ugynevezett »nagy« terembe, hogy a két fagygyugyertya pótolja azt a hiányos világoosságot, mi az ősi városház tenyérnyi ablakainak mosatlan tábláin csak nehezen szűrődik át. Arczuk komoly, mint a sir mellett állóké szokott lenni, épen oly törvényszerinti, mint amily szentírás szerint berendezett volt az egyszeri falusi kántor orgonajátéka.

Következnek a »kijelentések«, miknek Codája a felekezeten plebános úr végkijelentése: »En tehát önöket egybehangzó kijelentések alapján, a törvény értelmében házastársaknak nyilvánítom.« — Eddig tart a törvénykivánta auctoritás, már a vallásbeli kötelezettségekről lehet mosolyogva is ajánlatokat tenni. De mi lesz a tekintélyből ott, ahol akad ember, kinek nem ragadt inyéhez a nyelve, s hangosan jelenti ki, hogy »majd csak ezután leszünk mi tulajdonképen házastársak!« De ily nyilatkozat az első somlyai »eljárás«-nál, ma még nem lesz. Pedig — hej — jól tudja azt a magyar izlés, hogy salangal lehet a rutból erőszakkal cifzrát csinálni, de szépet soha! S mi lesz, ha e cifra mázt lepattantja valami hitvalló nyilatkozat?... Törött tojást a kovács sem forraszt össze!!... **Vándor Gerő.**

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Panker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **A király a koptok kegyura.** Macaire Kiril, a katolikus koptok kairói püspöke Bécsben járt és kihallgatást kért a királytól. Az audencián a püspök fölkérte a királyt, hogy legyen a katolikus koptok legfőbb kegyura. A király kijelentette, hogy a kegyuraságot elfogadja s a katolikus koptok mindig számíthatnak a monarchia védelmére. A püspök azután a külügyminiszternél is tisztelgett. A koptok a régi Egyiptom őslakóinak ivadécai, számuk alig egy millió, vallásukra nézve részint katolikusok, részint orthodoxok vagy mohamedánok. A többség az utóbbiaké, a katolikusok száma mintegy 20.000 lélek. XIII. Leo pápa enciklikája a keleti keresztény egyházak egyesüléséről a katolikus egyház kebelében a koptok közt talált legelőször visszhangra, a mennyiben éppen ez enciklika hatása alatt számos orthodox kopt áttért a katolikus vallásra. Mint mondják, a pápának szándéka újból fölláttani a kereszténység legrégebb patriarkátusát, az alexandriait, melynek patriarkájává Macaire volna kiszemelve.

* **Főpapak jótékonyága.** Schuster Konstantin váci püspök a lelkészek nyugdíjintézetének 15.000 frtot adományozott. — A brünni hivatalos lap dr. Kohn olmützi herceg-érsekről hirt közöl, amelyben megjegyzi, hogy dr. Kohn 1892. november 9-ike óta, amikor kinevezték hercegecséknek, összesen 260.000 forintot áldozott jótékony célra.

* **A bibornoki Collegium halottja.** Sanzy Fores Benedek bibornok sevillai érsek f. hó 1-én meghalt. Szül. 1828. márcz. 31-én. 1868-ban ovidói, 1881-ben valladolidi püspök, 1889-ben sevillai érsek lón. Bibornokká kreálta XIII. Leo pápa 1893. jan. 16-án.

* **A katonai lőszerraktár költségvetése.** A nagyvárad katonai csapatok lőszerraktárának kibővítése tárgyában megtartották pár hónap előtt a város és katonaság kiküldöttéi a vegyes bizottsági tárgyalást. Az iratokat a város felküldötte a miniszterhez, honnan az iratok azzal érkeztek vissza, hogy a kibővítés költségvetését is küldjék fel. A kibővítés költségeire nézve a város közgyűlése akként határozott, hogy az a város törzsvagyonából fog fedeztetni. A miniszter a felhasználásra czélba vett törzsvagyonra megjegyzi, hogy ha az szabadon fel nem használható, a törvény szerinti eljárást szigoruan betartani köteles a város.

* **A városi tisztikar albuma.** Nagyvárad város tisztikara — mint már irtuk — polgármesterünket 20 éves közszolgálatának évfordulóján egy albummal fogják megajándékozni, a melyben az összes városi tisztviselők arcsképe egybe van foglalva. Az album már teljesen készen van. A képeket Fekete Sándor udvari fényképész igazán művészi gonddal állította össze. Az album legelső lapján a város feje S a l Ferencz polgármester azután a következő tisztviselők láthatók: Rácz Mihály, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, Komlóssy József, Szőke András, Sztaril János, Driva Ödön, Ragány János, Nemes Jenő, Szücs Géza, dr. Hoványi Ferencz,

Rednik József, dr. Baróthy Ákos, dr. Berkovits Ferencz, Busch Dávid, Beszedics János, Orbán Ignác, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Lakos Lajos, Darvasy Sándor, dr. Grám Károly, Cseh Zsigmond, Szántó Lajos, Rafay Mihály, Novák János, Markovits Sámuel, Tőkés István, Mátray János, Holnapy Béla, Rimler Károly, Gerő Ármín, Papoleczy Ferencz, Fassie Sándor, Szabó Gábor, Kápolnay Gyula, Kolman Adolf, Lőrinczy Gyula, Mandel Ferencz, Mertz Antal, Kelemen Kálmán, Markus János, Komornik Benedek, Hollósy Jenő, Nurizsán Péter, Beczkay Arthur, Sintner Kálmán, Kelepecz Dezső, Szűts István, Sarkadi Ignác, Urbanovszky Lajos, Hegedüs Lajos, Sólyom Gyula, Bacz Endre, Mertz József, Dicker Illés, Ujfalussy Zoltán, Szabó József, Zeke Ferencz, Batory László, Nagy Antal, Kelemen József, Hügel Ödön, Sarkady József.

*** Görög katolikus egyház Debreczenben.** Ma már olyan tekintélyes számban vannak a gör. katolikus vallás hívei Debreczenben, hogy külön egyházat és imaházat akarnak létesíteni. E célból Varga László h.-bűszörményi görög katolikus lelkész csütörtökön Debreczenben időzött. Reggel 10 órakor a r. kath. templomban istentiszteletet tartott melyen a hívők szép számmal vettek részt. Ezt követően értekezletet akartak tartani, de az a megjelentek kis száma miatt elmaradt. Annyit azonban elhatároztak, hogy a polgármesterhez küldöttséget fognak menesztetni, mely engedélyt kérjen Debreczen görög katolikus lakosainak összeírására. A szervezkedő gyűlést még a tél folyamán megtartják.

*** Ifjúsági gyűlés a jogakadémián.** A jogakadémiai ifjúság tegnap délelőtt 11 órakor az akadémia I. számú termében gyűlést tartott. A gyűlésen elhatározták, hogy a »Tiszántul« politikai napilapot megrendelik és a pusztaszeri »Árpád« szoborra adakoznak.

*** A 4-ik honvéd gyalogezred tisztikara képekben.** A helyben állomásozó 4-ik honvéd gyalogezred tisztikara ez év őszén a fegyvergyakorlatra teljes számban bevonult. Ezt az alkalmat megörökítették. Fekete Sándor most küldözi el a fényképeket, a melyen a következő tisztiek láthatók:

Halász Elemér, Király Zsigmond, Kühler Ferencz, Szkolák Béla, Erhard István, Bedő Károly, Kertész Lajos, Stokker József, Gemphner Károly, Korek Gusztáv, Jakó Sándor, Molnár Antal, Böhm Jenő, Szeles György, Fráter Imre, Engel Lajos, Petrovics Ferencz, Markus László, Klein Sándor, Kállay László, Drucker Arnold, Bucányi Kálmán, Simon Ármín, Verebélyi Andor, Thuróczy Sándor, Frank Ernő, Weisz Jakab, Genthon Ferencz, Horváth Benjámin, Schwimmer Márton, Gyengő Béla, Áron Jenő, Bohescu Ferentius, Podhraszky László, Baranyi Bálint, Rutner Tihamér, Weisz Márton, Rácz Gyula, Lévai Salamon, Wittenberger Aurél, Ókrós Lajos, Székely Lajos, Mikolay Vincze, Pápay Lajos, Czákó László, Schwartz Géza, Szlányi István, Szűts Géza, Jablonszky József, Grabinszky Zsigmond, Hasitz Lajos, Hirsch Mór, Fabriczius Dezső, Szántó Sándor, Fesztl Rajmund, Lukács Géza, Vadász Ambrus, Virányi Géza ezredes, Nagy Győző, Bartha Lajos, Szentkirályi Ferencz, Sajkó István, Palatinus József, Balogh Sándor, Mateovics Béla, Simoncsics Ferencz, Beöthy Ödön, Csanády Lajos, Baranyi László, Rothman Miklós, Betlehenszky Imre, Klein Jenő, Ginzeri Sándor, Fábry Károly, Hrabovszky István.

*** Megyebizottsági tagok választása Békésmegyében.** Békésvármegye, Csordás nagyközségben a törvényhatósági bizottsági tagok választása a katolikusok teljes győzedelmével végződött. Megválasztottak: Kozma Gusztáv, Csordási, 76 szavazattal, Szauer Alajos, bánfalvi plébános, 52 szavazattal, Gremeszperger József 71, Székér Gyula és Láng Károly, mindkettő kath. uradalom képviselői 63 és 53 szavazattal. Ezek ellenében meg nem választottak:

Asztalos Sándor, cservári reform. és Freytag János evang. lelkész, az első kapott 23. Freytag 24 szavazatot. Pánczél, bánfalvi reform. lelkész kapott 17 szavazatot. Az ellenfél teljes erejét kifejtette, s dacára a zsidók közreműködésének nem érték célját.

*** Az állami anyakönyvvezető hirdetés táblájáról.** Tegnap ismét négy új polgári kihirdetést függesztettek ki a nagyváradi anyakönyvi hivatal hirdetés táblájára. Dr. Adorján Ármín közelebb tartja házasságkötését *Aufricht* Irén kisasszonnyal. Ezenkívül kihirdették Fenessy Imrét Szénássy Terézszel; — Kocsis Mihályt özv. Cserepes Imrénével; — Vig Józsefet Fábrián Rózával.

*** Diszes esküvő.** Tegnapelőtt kötött házasságot a polgári anyakönyvvezető előtt *Clementis* Árpád építész-rajzoló *Csepreghy* József iparos polgár kedves szép leányával, *Csepreghy* Irénnel. A polgári házasságkötés után a nászvendégség a menyasszony szülei házához tért, honnan esküvői díszben, a menyasszony koszorúval fején a Szent László templomba mentek az egyházi esketésre. Az esketést *Nemeskey* Andor plébános végezte, s szép beszédet intézett az ifju párhoz. Násznagyok voltak: Lakos Lajos városi adóellenőr és Marosy Károly városi tisztviselő. Az esküvő után gazdag nászlakoma volt az örömszülők házában.

*** Hivatal áthelyezés.** Nagyvárad város hegybírói hivatala a kőfaragó-utcai 839. számú házból az ugyanez utcán levő 840. számú házba lett áthelyezve.

*** Megfelebbezett megyebizottsági tagválasztások.** A múlt hónapban Biharvármegye területén megejtett megyebizottsági tagválasztások ellen több felebbezés érkezett be az igazoló választmányhoz. Így megfellebbezték a robogányi, hagymádfalvai, éradonyi, bogycsölői, bihari, szentjobbi és köröstarjáni választókerületekben megejtett választásokat. Az igazoló választmány ma, szombaton délelőtt 10 órakor veszi tárgyalás alá a felebbezéseket Tóth Dezső megyei főügyész hivatalos helyiségében.

*** Ének Tisza Kálmánról.** A most lefolyt kolozsvári ünnepségek alatt Kolozsvárt Bánffy báró miniszterelnökön és Wlassich Gyula kultuszminiszteren kívül ott volt Tisza Kálmán is. Az exgenerálist családi kötelek is fűzik Kolozsvárhoz, azonkívül, hogy uralkodása idejében bőven árasztotta a mamelukságban Kolozsvárt kitünőkre a kormány Kegyéit. Most az idők változásával, míg Bánfyt és Wlassichot ünnepelték, Tisza Kálmánról teljesen megfeledkeztek. Az elfeledett és Kolozsvárt egymagában busuló Tisza Kálmánról ebből az alkalomból a következő éneket írja az »Ellenzék«:

Központiban Pongrácz Laji hegedül,
Egy szögletben Tisza busul egyedül.
Gondolkozik Gondolatát

Kitalálni nem nehéz.

»Huzd el cigány a nóátam:

»Vékony deszkakerítés.«

A hajdani generális egyedül . . .

Mameluk-had nem szegődik seregül.

Iszik egyet . . . iszik kettőt

S gondol tőle nagyokat:

»Ha a szegről lekasznám

»A bihari pontokat.«

Ejh, no minek? Jó helyt vannak azok ott,

Ugy látszik, hogy szegény fejem elkopott.

Nincs becsület, mert nincsen kőncz,

Nincsen ordo s hatalom

Hej no fiam, huzd el nekem!

Hogy is van csak a dalom?

Megváltozott már a világ régóta,

Bánffynak szól, Wlassicsnak szól a nóta.

Pedig egykor tömjéneztek,

Volt hajlongás, dicsérés.

S most a cigány sem huzza, hogy:

»Vékony deszkakerítés!«

*** Meghalt az uton.** Boros József püspöki-lakos tegnap reggel elindult hazulról, hogy a városi szőlő-telepre — hol mint munkás volt alkalmazva — jókor beérkezessen és dologba állhasson. Azonban útközben sajátságos szédü-

lés fogta el. Ezen szédülése a vele jövők állítása szerint egészen a vámházig tartott, a hol egyet kiáltott és *halva hanyat vágódott*. A szerencsétlen munkás holt testét beszállították a bonczházba.

*** Fogalmazóválasztás a városnál.** Révay Mór városi fogalmazó halálával megüresedett a kapitányi hivatalnál a községi birói állás. Jelenleg Gerő Ármín alkapitány látja el a birói teendőket. Nagyváradon a községi birói állást a szabályrendelet értelmében városi fogalmazóval töltik be. Ezért a polgármester a jövő csütörtökön bejelenti a közgyűlésnek az üresedést s így a decemberi közgyűlésen megválasztják az új fogalmazót.

*** Névváltoztatás.** Schimmer Ákos nagyváradi illetőségű és darvasi lakosnak a belügyminiszter megengedte, hogy a maga, valamint kiskoru János és Henrik gyermekei vezetéket nevére »Darvasy«-ra változtassa át.

*** Félnek a szülésznők.** A főkapitány november 20-án délután 3 órára városunk összes szülésznőit műszereikkel együtt, a rendőrségre hívatta. A szülésznők meg vannak ijedve, mert sehogysem tudják megérteni a különös intézkedés okát. Pedig csak annyi az egész, hogy meg fogják őket tanítani az új törvényekből folyó kötelességükre és a rendőrorvos eszközzeik czélszerűségéről és tisztaságáról akar meggyőződni.

*** Ki árulta el a korona titkát?** A Történelmi Lapok folytatja az adatok közlését arról, hogy ki árulta el az abszolút korszak alatt az osztráknak a korona rejtékelyét? A kortársak nyilatkozatainak az a veleje, hogy a titkot Vargha István vallotta ki, a ki a múlt évben halt meg, mint Nagyvárad város főjegyzője (?) Varghát Kossuth mint emigránst azzal a megbízással küldte 1853-ban az országba, hogy a koronát ássa ki és vigye ki hozzá. Vargha csak Prágáig juthatott, ott elfogták és Bécsbe vitték. Soká vallatták és végre négy hónapi fogság után elmondotta a korona titkát, melyet Kossuth rá bízott. Azt beszélték, hogy 150.000 forint jutalmat kapott ezért.

*** Ügyvéd, a ki cigánykereket hány.** Hol is történhetett volna másutt, mint a vig Bácskában. Egy fiatal ügyvédnek az utolsó nagypénteken széles jókedve támadt s mikor barátai arra figyelmeztették, hogy a kereszténység szomorú ünnepnapján mégsem illik olyan vidám hangulatban mutatkozni az utcán, csupa virtuskodásból másra is vállalkozott. Fényes nappal cigánykerekét hányt az utcán. A stiklit meghallotta az ügyvédi kamara s a fiskális urat fegyelmi eljárás alá fogta és viselkedése miatt vád alá helyezte. A vád alá helyezést ügyvédhez nem illő botrányos magaviselet czimén a héten helybenhagyta a kuria is, melynek fegyelmi tanácsa az esettel most foglalkozott az ügyvéd felebbezése következtében.

*** A margittai vasut építése.** A margittaszilágysomlyói vasutról az a hír keringett, hogy november elején megkezdik a földmunkálatokat. Mint lapunknak írják, a munkálatot még nem kezdték meg, sőt semmi jel nem mutatja, hogy mostanában hozzáfognának az építéshez.

*** Ifjúságának tanyája.** Vigyorog a vén cigány a kapitányra, mintha azt akarná neki mondani: »Nem emlékszik már rám, régi jó ismerősre?« Lám, ő még emlékszik a kapitány urra, a sötét, sűrű szemöldökeire, a szikár, csontos kezére, mely rendesen inteni szokott a rendőrnek, hogy lódítsák csak ezt a hunczut cigányt befele . . .

Hányszor megtörtént már ez az öreg Csórával . . . akinek most rezes, boldog vigyorgás önti el pirosan a morezos képét.

Pedig nem lehet valami sok nevetni valója a vén embernek . . . Sirba, szemétdombra való alak, olyan öreg, olyan rongyos . . .

— Hát téged honnan hozott ide a fergeteg? — kiált rá a kapitány.

— Jaj, messziről jövők én kapitány uram . . . messziről, idegen országból jöttem *haza* . . .

— Szép. Aztán hazajöttél — *lopni*, mi?

No ezt nem tagadja Csóri. Előkerül bizony a foltos tarisznyából, megcsillog a rendőr felmutatott két ujja között a fényes ezüst forintos...

Csóri, Csóri, látod már megint int a kapitány a kezével, hogy lódtítsák csak befele azt az embert... megint végig kísérnek a folyosón — megint föltáru előttd a kóter vaspántos ajtója, a minék a küszöbén megkérdezi tőled a kulcsos rendőr:

— Öreg, öreg, hát érdemes volt ezért hazajönni?

Csóri már odabent kuczorog, s vigyorgó arca előragyog a homályból:

— Megakartam nézni még egyszer ezt a tanját, a hol a fiatalságomat töltöttem.

* **Kitiltott könyv.** Rosz napok járnak a román könyvekre és ujságokra. Egymásután tiltják ki az országból őket. Legujabban a közoktatásügyi miniszter a *Fragmente diu autorii romani si moderni de S. Stoiescu* című iskolakönyvet tiltotta ki a közoktatási tanács véleménye alapján, ugy az oláh iskolákból, mint az iskolai könyvtárakból, mert tartalma az oláh népet a magyar állam ellen izgatja.

* **Fizetés képtelen szabó czég.** A bécsi Creditorenverein jelenti, hogy az Adler és Feuer nvárad kereskedő czég fizetése képtelenséget jelentett be.

* **Henry czirkusza.** Valóságos római nép vagyunk. Már egy hete, hogy itt van Henry és még mindig zsufolva czirkusza, nem akar csillapodni a láz. Na de nem csoda, az igazgató nem engedi, hogy csillapodjék. Nemesak a remek mutatványokkal, hanem még hangversenyyel is esábitja a közönséget. Tegnap a 37. ezred zenekara játszott előadás előtt és színet alatt Bachó István karmester vezetésével. A műsorból, — Henryről ez alkalommal nem szólva, — az igazgató idomításai, különösen a Madame Pompadur kocszása vált ki. Tetszetek azonkívül az akrobaták mutatványai, Miss Lina igen ügyes lovaglása és Mr. Belliné remek ugrásai és léghengerei a nyeregtelen lovon. A baletkar még nem volt ilyen jó, a 12 spanyol ruhás hölgy nemzeti tánczát megtapsolta a közönség.

Vidéki levelezés.

Belényes, 1895. nov. 8.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Oly egyhangu Belényes társadalmának élete, akárcsak ez a borongós őszi idő. — Folytonosan esik néhány napja már s daczára annak, hogy ugyszólván Köves-Arábiában lakunk, feneketlen a sár Belényes utcáin úgy, hogy a kít végzetem nem kényszerít a kimenésre, világért sem lépne ki az utcára. — Ma országos vásár van Belényesen; sok a termék, de nincs ára. Tengeri 4 frt, buza 5 frt; de még így sem kél. — Isten tudja, hova lesz a pénz. A szegény vidéki iparosok közül, többen fel sem nyitják ládáikat. — pedig csak Nagyváradtól idáig 14 frt fuvarbért fizetnek. — Legjobb vásárt szokott csinálni Klatscherné és a többi divatárusnők, mert a pipere cikknek van kelete.

Még itt is azt az elvet vallják, hogy a mi belül van (a gyomorban) nem látszik, míg — a külsőt mindenki látja, s megszólják, ha nem az utolsó divat szerint van — nem ruházva, de czifrázva.

Egyébként tisztelettel hozom becses tudomására azt is, hogy a belényesi kaszinó, a magyarok kaszinója pártolás hiányában a felozlatáshoz közel áll, — tagjai kevesen vannak, a tagdíjak csak nehezen vagy sehogy sem folynak be, ugyannyira, hogy a napi kiadások sem fedezhetők.

Dr. Nagy Kálmán kir. albiró látva, hogy a kaszinó könyvtára is a legmiserábilisebb állapotban van, indítványozta egy felolvasó-estély tartását, tánczezal egybekötve, — melyhez részemről, az előbbi évek példáján okulva, nem sok reményt fűzök. Nagy itt a visszavonás, meg a luxus, s az eredmény legfeljebb annyi, hogy egy pár család és a nótelen urak egy vig estét szereznek maguknak, a bevétel pedig egy a kiadással, — ha nem kevesebb.

A meghívó és a műsor következő:

Meghívó. A belényesi kaszinó saját könyvtára javára 1895. évi november hó 16-án a városi vendéglő nagytermében tánczezal egybekötött zártkörű Felolvasó estélyt rendez, melyre ki-

vülczimzett urat és becses családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Személyjegy 1 frt. — Családjegy 2 frt. Kezdeté este fél 8 órakor. Felülfizetések köszönettel vétetnek. Műsor: 1. Felolvasás dr. Schwimmer Márton ur által. 2. Zongorajáték, Kaffka Eugenia k. a. által. 3. Vig monolog, Buder Mariska k. a. által. 4. Felolvasás, ifj. Kocsán János ur által. 5. Ének, Szathmáry Király Andor ur által. 6. Szavalat, Kovács Gyula ur által. r. l.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-80, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

IRODALOM.

— **Már megjelent:** Bagossy Bertalan püspöki szertartó műve: *Feladatunk a polgári házassággal szemben.* Lerajzolja a polgári házasság által teremtett encyclicák, római decisiók és külföldi szaktekintélyek alapján megállapítja a teendőket különösen a lelkészek számára. Világiak a különösen ügyvédek is nagy haszonnal olvashatják. Közli a Rauscher-féle híres házassági Instructiót és avval szemben a legujabb magyar polgári házassági törvényt és az Utasításból a szükségességeket. Ára 2 frt, akár a szerzőhöz, akár a kiadóhoz (Reizer János könyvkereskedése) Szatmáron küldhető.

— **Tekintettel a polgári házasságra** kiváló figyelmet érdemel: *A keresztény család.* A történet keretében példákkal ékesítve rajzolja a keresztény család képét az ő eszményi szépségében, a pogány és pogányos családok sötét hátterével szemben. *Szülők és nevelők könyve.* Előadja a keresztény házi nevelés szabályait a becsületes erkölcsös jellem kifejlesztésére. Megszerezhető mindkét munka szerzőnél (Haug Leo n.-majtényi plébános.) vagy kiadónál (Reizer János könyvkereskedése Szatmáron.) Egyiknek is, másiknak is ára kötve 50 kr.

MULATSÁG.

Pickenik multság. Telik az idő. Öregszünk. Ki ne emlékeznék arra a vidám diák seregre, a mely 2 évvel ezelőtt a »Zöldfa« nagytermében olyan kedélyes kolon-estéket töltött?! No kérem, azok a vidám diákok most már komoly, barkós jogászok! De azért mulatni most is szeretnek, másokat (!) mulattatni pedig kötelességüknek tartják. Azért az idény folyamán a »Zöldfa« nagytermében felterítéssel összekapcsol 4 tánczestélyt tartanak, a melyre városunk színe-javát most hívják meg személyesen. A rendezőség azonkívül a következő értesítést küldözi szét:

Nagyságos Asszonyom! Tisztelettel értesítjük, hogy a Tóth Mártonné urnó védnöksége alatt két év előtt megalakult kolon-estélyek folytatásaként ez évben rendezendő 4 pickenik elseje november hó 14-ik napján tartatik meg a »Zöldfa« nagytermében. A rendezőség. Kezdeté 8 órakor.

Sport.

A polgári lövész-egylet az idej *zárlövészetét* november hó 10-én vasárnap tartja meg. A lövészket kezdetét veszi reggeli 8 órakor, — két órai ebéd szünet után — tart al-konyatiag.

Felkérletnek azon lövésztagok, kik e zárlövészetre tiszteletdíjakat voltak szívesek felajánlani, azokat szombat estig a lövöldébe elküldeni szíveskedjenek.

A lövészket befejezése és a nyeremény-díjak

kiosztása után következnek; a szabad-díjlövészet idejében Ó Felsőce szeretett apostoli királyunk családjában történt gyászest miatt elhalasztott társas-vacsora a »Sport-pavillon« fűtött nagy termében, mely alatt; a »Király serleg« szokásos megünneplése mellett a Sport-pavillon felavatása is meg fog tartatni.

A társas vacsorára az eddig történt aláírások érvényesek, újabb aláírások csak szombat estig fogadtnak el, a czélör által körözött iven.

A vacsora kezdődik este 7 órakor, egy teríték ára 1 frt 50 kr.

Nagyvárad, 1895. nov. 8.

Megbízásból

Jankovits János,
jegyző.

Agarász-verseny Berettyó-Ujfaluban.

Ritka sport élvezetben lesz része ma és holnap Berettyó-Ujfalu intelligens közönségének s a versenyre összegyűlt sport előkelőségeknek. E két napon tartja szokásos agarász-versenyeit B.-Ujfalu határában a biharmegyei agarász-egylet. Az érdekes versenyre a megyéből is sokan kirándultak a Sárrét központjára, előkelő hölgyeink közül már azért is, mert mindkét napon a nagyvendéglő termében táncmulatságot rendez a versenyrendezés. A vendégek elszállásolásáról a rendezőség gondoskodik s különben is mindent elkövet, hogy a két napi multság a legjobban sikerüljön.

Igazságszolgáltatás.

A **békésgyulai mártir.** Kossuth Ferenc békésgyulai látogatása alatt történt, hogy egy ott tartózkodó oláh fiatal ember, aki üres óráiban a nagyszobeni »Tribuná«-nak a levelezője, azt írta volt a lapjában, hogy aki Kossuthot fogadta, az mind csöseselék népség. A gyulai polgári körben ezért kérdőre vonták V. D. mártir-jelöltet, sőt egyuttal arra is felszólították, hogy számoljon el a Janku Ábrahám és Rátiu János házainak restaurálására gyűjtött pénzekkel. Elszámolni azonban nem tudott s ezért sikkasztás miatt pört indítottak ellene.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. — 3

(Folytatás)

— Felolvassa?
— Szívesen ha ugyan kíváncsiak az urak reá. Hát kezdem a tudósítást.
— *Modern gyilkosság* — — — No mit szólnak uraim a címhez?
— Pompás, nagyszerű!
— *A szerencsétlen párbaj előzménye.*
Folyó hó 20-án történetelt a sértés, mely ilyen tragikusan végződött. A boldogult ugyanis gróf Kápolnay Tamás főhadnaggyal sakkozott mint rendesen szokta. A második párti után valami fölött — mit tudósítónknak nem sikerült megtudni, s mi valószínűleg örök rejtély marad — összeszólkoztak. A vita mind hevesebb, s a vége az lett, hogy Kaposi Béla dr. felállt és fenhargon, úgy hogy mindnyájan meghallották, odakiáltott Kápolnay grófnak:
— A többit majd elvégzik segédeink! — s ezzel eltávozott.

A urak felugrottak a kártya asztal mellől és körülvették Kápolnai gróf főhadnaggyot, hogy felvilágosítást kérjenek tőle az előttük lejátszódott jelenet miben létere nézve, de ő azt kereken megtagadta, s nemsokára felindulva távozott.

A párbaj okául sok verzió kering a városban, de az igazit maguk a segédek sem tudták meg, így mondta ezt Enyves Gerő, takarékpénztári főpénztárosunk saját kiküldött tudósítónknak.

Mivel az ügyet nem lehetett békés uton elintézni, másnap meg kellett történnie a pár-

bajnak, melynek áldozata városunk legtekintélyesebb férfja, dr. Kaposy Béla lett, kinek nagyon sokat köszönhet a város, megye egyaránt. Érti is a veszteséget mindenki; különösen lapunk, melynek szorgalmas vezércikkirója is volt — jogász korában, mivel újabban minden idejét hivatására, fordította. Szívének, minden dobbanása a mi városunkért, megyénkért volt. Ő volt úgyszólván az egyedüli, ki hevülni tudott még nagy és nemes czélokért! . . .

— Eddig az első rész — szól Jajjaghy ur körültekintve; majd a zsebében kezdett kotorászni.

Tovább, tovább — sürgették többen.

— Sacerbleu! — a szivartárczámát a redakcióban felejtettem. Megyek uraim érte, mert füst nélkül nem élhetek!

— Maradjon csak. Tessék az enyéből venni.

Tizen is megkínálták szivarral, cigarettel.

— Nem akarok bárkit is az urak közül mellőzni, tehát ha már éppen így van . . . Megengedik?

— Csak rajta; de aztán olvassa tovább!

Az amerikai, élelmességü riporter mind egyik tárczából kivett egy-egy szivart, s aztán rágyújtott egyre, s tovább folytatta a rögtönzött felolvasást.

— *A párba színhelye.* Félóránra a várostól van egy kis liget, melyet a nép — bodzás — nak hív. Itt történt meg a halálos kimenetelű párba. Kiküldött tudósítónk a következőkben számol be küldetésének eredményéről:

Folyó hó 22-én két, egymástól távoli berkocsi robogott a — bodzás — erdőcske felé. A megboldogult kocsija ért hamarabb a tisztásra, hol kiszálltak a berkocsiból, s a kocsisnak meghagyták, hogy az erdő alatt várjon reájok.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Eolytatás.)

Megemlékezik beszéde folyamán a fuzióról. A balközép vezére in illo tempore azzal fuziónált, hogy helyreállítja a pénzügyi egyensúlyt. Pedig ez csak hazug titulus volt, az igazi cél: a hatalmon való osztozkodás.

Szünet után következik a költségvetési vita folytatása.

Sághy Gyula beszéde elején hangsúlyozta a közállapotok súlyosodását, majd áttér a parlament nivójának súlyosodására. Közállapotaink uralkodó rendszere, a személyvesztés, a látászat, a politikai hazugságok rendszere. Rámutat a kormány eljárására a választói lajstromok meghamisítása körül, valamint arra is, hogy a kormány megsemmisíteni igyekszik a törvényhatóságok autonómiáját. A kormány az egyházpolitikát is csak a közvélemény megtévesztésére hozta fel.

Remete Géza: Hiába beszél, mert te a falra borsót hánynál! (Derűltég.)

Sághy: A kormány csakhogy hatalmon maradhasson, az erőszakosságokban a végletekig elment, de nem képes megvédeni a nemzet méltóságát sem. Látjuk ezt a nemzetiségi mozgalmaknál s legutóbb Zágrábban is.

Hazánk ezredéves fennállása alkalmából is oly rossz költségvetést terjesztett be, hogy ő azt nem fogadhatja el, hanem csatlakozik Horváthy határozati javaslatához. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Az idő előrehaladván, a vita folytatását holnapra halasztja.

Az ülés fél két órakor végződött.

A Lueger-kérdés.

Bécs, nov. 8. (Saj. tud. táv.) A képviselőházban Steinmender meginterpellálta a miniszterelnököt azon okok iránt, melyeknél fogva Lueger polgármesterré választásának meg nem erősítését ajánlotta. (Tetszés a karzaton.)

Az elnök csendre inti a karzatokat. Az interpelláló kiemeli, hogy a meg nem erősítésre tárgyi okokat hiába keresünk. Annál inkább helyt kell adni annak a feltevésnek, hogy más befolyások és tekintetek voltak erre nézve irányadók. A megválasztott hívei és ellenfelei

a meg nem erősítést egybehangzólag arra a befolyásra vezetik vissza, melyet egy magyarországi párt és sajtója mindig arrogál magának az osztrák belügyekre.

Az ülés végén Pattay Róbert sürgős indítványt nyújtott be, a mely felhívja a kormányt, közölje a házzal azokat az okokat, melyek arra birták, hogy Lueger megerősítését ellenezze. Indítványát heves támadásokkal fűszerezte Magyarország ellen.

A katonaság azon idő óta, hogy Lueger meg nem erősítése köztudomásúvá lett, készületben áll. (Zajos tetszés az antiszemítáknál.)

Lueger dr. felugrik helyéről és odakiált a miniszterek felé: Igaza van. (Óriási zaj.)

Chumetzky báró elnök: Kérem a karzaton, maradjon csendben, különben kiűrittem.

Gessmann képviselő: (a miniszterekre mutat) Majd mi üritjük ki magukat.

Badeni gróf miniszterelnök azonnal válaszol az interpellációkra, kijelenti, hogy sem az ő részéről, sem peeg a miniszterek vagy pedig az alsó-ausztriai helytartó részéről Luegerhez nem intéztetett olyan fölszólítás, hogy mondjon le.

A miniszterelnök végül kijelenti, hogy a magyarok beavatkozására vonatkozó mindenféle inszinuációt visszautasít.

Ezután még Engel ifju-cseh beszélt a sürgőség mellett.

Liechtenstein herceg leleplezésekkel szolgál a Háznak, a polgármester-választás dolgában.

Gautsch közoktatásügyi miniszter kijelenti, hogy a minisztertanácsba történt szuvaszról szóló hírek mind valótlanok.

Lueger dr. elmondja azokat a föltételeket, a melyek mellett a kormány hajlandó lett volna őt megerősíteni.

Budapest, november 8. (Saját tud. távir.) Jókai Mór a mai esti lapokban nyilatkozatot tesz közzé, a melyben kijelenti, hogy ama hatalmas befolyással, mely neki az osztrák ügyek változatos fordulataira tulajdonítottak, s melyről tudomása eddig nem volt, ilyenmü visszaélést soha el nem követett.

Egyházpolitikai interpelláció.

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi és 48-as párt megbízásából Polonyi Géza holnap interpellálja a kormányt a hadügyminiszternek a polgári háasságot illetőleg kibocsátott azon rondatele tárgyában, hogy megköveteli a polgári kötéshez az egyházi áldást.

Az eszéki diszpolgár.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. távir.) A miniszterelnöknek az eszéki küldöttség ma délben nyújtotta át a diszpolgári oklevelet.

Szemnecz Emil megkegyelmezése.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. távir.) Az igazságügyi kormánynak egészen meglepetésképen érkezett meg a kabinetirodából a kegyelmezés Szemnecz Emilnek. Az esperességi közgyűlések a kegyelmi kérvényeket egyenesen a kabinetirodához küldötték. az igazságügyminiszter azt várta, hogy ezek a kegyelmi kérvények küldésenek le hozzá; e helyett azonban megérkezett a kegyelem, a melyet még tegnap publikáltak.

Lekenyerezés?

Budapest, nov. 8. (Saj. tud. táv.) Az egyetemen tudvalevőleg erősödik az antiszemita mozgalom. A tőzsde urai ezzel szemben a lekenyerezéshez fordulnak. Tegnap ugyanis száz egyetemi hallgatónak jelentették ki, hogy ha a 30 frt tandíjat nem fizetik meg, ez idei félévüket elvesztik. Ugy értesülünk, hogy a tőzsdén mozgalom indult meg arra nézve,

hogy azoknak a szegénysorsu, de törekvő egyetemi polgároknak, a kik tandijaikat nem képesek kifizetni, gyűjtés útján bocsássák rendelkezésükre a megfelelő összeget. A gyűjtést már meg is kezdték és abban a reményben folytatják, hogy ezzel lekenyerezhetik az egyetemi polgárságot.

A pártonkivüliek.

Budapest, nov. 8. (Saját tud. távir.) Több lapnak az a híresztelése, mintha a pártonkivülieket Szapáry beszéde megbontotta volna, nem alapul valóságban. Ha történik is kilépés, ez nem ebből az inczidensből lesz, hanem régebbi elhatározás folyamánya.

Közgazdaság.

A nagyváradi szőlők ujjáültetése.

Keves vidék dicsekedhetik a kipusztult szőlők ujjáültetése körül szerzett oly gyors haladásról, mint Nagyvárad. Erről tesz bizonyosságot az alábbi statisztika, mely kimutatja a szüreti eredményt 1885, vagyis azon év óta, melyben a phylloxera Nagyváradon is mutatkozni kezdett. És a gyors haladás alig két év óta történt s Nagyvárad teljes reconstruálása pár év mulva teljesen megvalósul, ha nem csökken a birtokosság munkakedve.

1885-ik évben 38282 hl. bor termett, eladtak 1090 kiló szőlőt, szüreti ár 10—12 frt.

1886-ik évben 31952 hl. bor termett, eladtak 1270 kiló szőlőt, szüreti ár 10—12 frt.

1887-ik évben 42316 hl. bor termett, eladtak 850 kiló szőlőt, szüreti ár 7—8 frt.

1888-ik évben 34713 hl. bor termett, eladtak 1375 kiló szőlőt, szüreti ár 7—8 frt.

1889-ik évben 36176 hl. bor termett, eladtak 1800 kiló szőlőt, szüreti ár 7—8 frt.

1890-ik évben 6589 hl. bor termett, eladtak 2600 kiló szőlőt, szüreti ár 12—14 frt.

1891-ik évben 439 hl. bor termett, eladtak 1200 kiló szőlőt, szüreti ár 18—20 frt.

1892-ik évben 205 hl. bor termett, eladtak 1820 kiló szőlőt, szüreti ár 18—20 frt.

1893-ik évben 87 hl. bor termett, eladtak 4650 kiló szőlőt, szüreti ár 12—14 frt.

1894-ik évben 254 hl. bor termett, eladtak 7700 kiló szőlőt, szüreti ár 18—20 frt.

1895-ik évben 905 hl. bor termett, eladtak 57070 kiló szőlőt, szüreti ár 20—24 frt.

A nagyváradi hegyen ez időszerint, a már részben természetben levő oltványokkal, körülbelül négyszáz hold van beültetve.

A szőlők eddigi ujjáültetése körül a legnagyobb érdem Sal Ferencz polgármestert, Sipos Árpád és Molnár Imrét illeti, kik nemcsak szóval, de tettel is buzdították a szőlő birtokosságot, szőlők reconstruálására. Méltán mondhatjuk, hogy uttörői voltak az ujjáültetésnek, mert az eleinte idegenkedő birtokosság, felbuzdult az ő példájukon s már az idén gyönyörű eredmény volt elérve.

Nagyobb területeket ültettek be: Miskolczi Barna, Csobánczy Antal, Kornstein Lajos, Wirth Miksa, Bartók Jakab, N. Justh Sándor, Léway Zsigmond, Janky József, Rimánóczy Kálmán stb.

A szőlőhegyen az idén készült:

	155.660 db. fás oltvány,
	231.200 » zöld oltvány,
A telepen:	80.000 » gyökeres fás,
	40.000 — zöld.

Összesen: 235.000 db. fás oltvány,
271.200 » zöld »

Ez az eredmény tehát, teljesen kielégíthet bennünket, tudva azt, hogy jövőre a telepen is sokkal több oltvány fog készülni, ha azt ismét tönkre nem teszi valami újabb csapás, mint milyen a nyáron, a vetési bagoly hernyó volt. Városunk elől foglal helyet ez időszerint azon vidékek között, melyek a reconstruáláson fáradoznak s mint az eddigi kedvből látható, már jövőre kétszereződni fog azok száma, kik hozzá fognak az ültetéshez s kik házilag is készíteni fogják az oltványokat.

Sertésvész Szegeden. Szegedről táviratozá-
zák, hogy ott fellépett a sertésvész, szerencsére
csak kisebb mértékben, eddig két akolban. Az
egész város területére azonnal zárlatot rendel-
tek el és az óvintézkedéseket minden vonalon
megtették. Az akolokban ez idő szerint több ezer
sertés van állományban.

Magyarország bortermése.

A legutóbb közzétett statisztikai adatok
szerint Magyarországon a szőlő területe meg-
haladja a 220.000 hektárt. A szőlőterület fő-
képp a homoki részekben szaporodott jelentéke-
nyen s minthogy a nem immunis szőlők sza-
porítására is nagyobb gondot fordítottak az
utóbbi időben, az idén már meglehetősen borter-
més volt Magyarország legtöbb vidékén. Külö-
nösen jól sikerült a szőlőtermés az erdélyi vár-
megyékben, a hol némely helyütt majdnem
annyi must termelt, hogy a gazdák alig bírtak
elegendő hordóra szert tenni. Alsó-Fehér-, Nagy-
és Kis-Küküllő-, Maros-, Torda- és Kolozsvár-
megyékben az ideai szüret többnyire igen jól
ültött be s e miatt a borok is aránylag jóval
olcsóbbak, mint voltak a múlt évben. Az er-
délyi vármegyékben a szőlők területe felül van
a 20.000 hektáron. Átlag termelt itt mintegy
350—400.000 hektoliter bor. Az ország többi
részeiben körülbelül a következő termésünk
volt borból:

	1895-ben		1894-ben
	terület hektár	termés hektoliter (becslés)	termés hektoliter
Duna bal partja	16.000	200.000	146.303
Duna jobb partja	82.000	1.030.000	499.817
Duna Tisza köze	64.000	840.000	441.935
Tisza jobb partja	4.500	45.000	7.691
Tisza bal partja	15.000	150.000	52.365
Tisza Maros szöge	17.000	225.000	105.359
Az erdélyi várm.	25.000	375.000	133.539
Összesen	223.500	2.865.000	1.387.009

Az ideai bortermés tehát, ámbár a peron-
szpora főképp egyes vidékeken sok kárt oko-
zott, mégis közel 1.500.000 hektoliterrel ked-

vezőben ütött ki, mint a múlt évben. A bo-
rok minősége az 1894-iki boroknál mintegy
15—20%-kal jobb; igen jó volt az ideai bor
minősége az erdélyi vármegyéken kívül az al-
földi részekben és nagyobb részt a Duna jobb
és balpartján. A Tokaj vidéki, valamint a bi-
harmegyei borok is tulnyomólag kitűnő minő-
ségűek. A borárak: a közönségesebb fajták hek-
toliterenkint 10—17 frt; néhol elkelt a gyen-
gebb minőségű bor is 18—23 frton, a finomabb
fajok pedig 20—36 frton. Az egészen kitűnő
csemege borokat 40—60 frttal vásárolták a
termelőktől. Az aszu borokat (ilyen fajta bor
fermett az idén kisebb mennyiségben: Alsó-
Fehér-, Kis-Küküllő-, Zemplén-, Veszprém-,
Sopron-, Tolna- és Hevesvármegyében) 80—120
forinttal értékesítették.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. november 7.

Budapest, november 7. I. Készárutüzlet. Buzát ma
méréskelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és szilárd
irányzat mellett 30.000 q. hazai buza kelt el 2 $\frac{1}{2}$ —5 krral
magasabb árakon vásároltak.

Tiszavidéki 150 q. 81 k. 7.05 frton.

Idegen buzákból szerb buza 76 k. 5.75 frt.

Rozs irányzata emelkedett, ára 6.40 6.40 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.25 frton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

B u z a						
F A J	Minős. súly hektól.	100 kgr. ára		Minős. súly hektól.	100 kgr. ára	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági	uj	78	—	79	—	—
"	uj	80	—	81	—	—
"	uj	82	—	—	—	—
Tiszavidéki	uj	78	6.15	79	6.25	6.35
"	uj	80	6.30	81	6.35	6.45
"	uj	82	6.50	—	—	—
Pestvidéki	uj	78	6.10	79	6.20	6.30
"	uj	80	6.25	81	6.30	6.40
"	uj	82	6.45	—	—	—
Fejérmegyei	uj	78	6.10	79	6.20	6.30
"	uj	80	6.25	81	6.30	6.40
"	uj	82	6.45	—	—	—
Bácskai	uj	78	—	79	—	—
"	uj	80	—	81	—	—
"	uj	82	—	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadó-
ban vannak, a miért $\frac{1}{4}$ centes árfolyást jelentett
minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral.
Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek
folytán 3—4 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 6.30—6.34 frt,
rozs őszre 6.18—6.25 frt, tengeri 1896. máj.—juniusra
4.57—4.59 frton, zab őszre 5.96—5.98 frt, káposzta-repce
szeptemberre 10.97—11.05 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 7.33—7.34 frt, buza
tavaszra 7.01—7.00 frt, rozs őszre 6.10—6.12 frt, rozs
tavaszra 6.24—6.43 frt, tengeri októberre—novemberre
6.60—6.75 frt, tengeri 1896. május—juniusra 4.57—4.59
frt, zab őszre 5.75—5.77 frt, zab tavaszra 6.—6.01 frt,
káposzta-repce szeptemberre 9.50—9.55 frt, káposzta-
repce augusztus—szeptemberre 11.—11.05 frt.

Sertés-üzlet.

Köbánya, nov. 6. Készlet: 18.794 drb. Urasági
őreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57—
kr.; Fialat nehéz: 54—55 kr.; Fialat közép 54—55 kr.;
Fialat könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.;
közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. november 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	120.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	121.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.75
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	143.—
Oszták járadék papírban	—	—	—	—	100.—
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	100.25
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	121.—
Oszták korona járadék	—	—	—	—	100.75
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	151.—
Oszták-magyar bankrészvény	—	—	—	—	104.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	468.50
Oszták hitelintézet részvény	—	—	—	—	386.75
Oszták-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	382.10
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	956.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.90
London vista	—	—	—	—	120.65
Paris vista	—	—	—	—	47.25
20 márkás arany	—	—	—	—	11.78

Uj papirraktár.

Mult évben nyomdánk felállítása alkalmával az építkezés miatt nem rendel-
keztünk elegendő helyiséggel, így csak kizárólag nyomda-iparral foglalkoztunk; ma
azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ügyfeleinknek dűsan és izlésesen felszerelt
könyvnyomda mellett

papirraktárt

is berendezhettünk, a hol mindennemű irodai, iskolai és üzleti papiros szükségletét
a legolcsóbban

BARMILY MENNYISÉGBEN

beszerezhetik.

Könyvnyomdánkat, mely a legujabb gépekkel és betűkkel van felszerelve,
ajánljuk mindenféle munkák gyors és jutányos árban kiállítására.

Kiváló tisztelettel

Szent László-nyomda részvénytársaság

üzletvezetősége

Nagyváradon, Apáczá-utca 3. szám.

Vidéki megrendelések a legpontosabban
eszközöltetnek.